

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קצז

ערב שבת קודש
פרשת חוקת
ו' בתמוז התשע"ז

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

(מענה, כג סיון תנש"א - השליחות כהלכתה ע' 67)
אנ"ש כולל נשי אנ"ש - מגויסים (באם להשתמש בלי-
שוננו) על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר כלשונו הברור "עמדו
הכן כולכם" כולל אפילו הקנעפלאך [=הכפתורים] -
להפצת התורה ומצוות ככל האפשרי הן בחוץ לארץ
ועל אחת כמה וכמה בארץ הקודש, ומתוך שמחה וטוב
לבב וקיומם בפועל ממש בחיי יום יום וכפשוטו ממש.

כולם מגויסים!

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

בשנת תרפ"ז - שהוא חופשי מגלותו אשר הגלה - אחרי שהיה תפוס במאסר - על עבודתו בחיזוק התורה והיהדות⁵.

ממכתביו ליום זה:

"לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז, כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצווה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה"⁶.

"בשני ימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבאים עלינו לטובה יתועדו אנ"ש..."⁷.

"יום התועדות והתעוררות לחיזוק התורה [וכן: "בדבר חיזוק דרכי החסידות בקביעות ושמירת זמני לימודי דא"ח, ולהתעורר בקיום ענייני הלימוד"⁸] בכל אתר ואתר לפי ענייננו"⁵.

יום שישי

"י"ג בתמוז, חג הגאולה

יום בו יצא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לחירות. מנהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לעשות מגבית בעת ההתועדות - עבור המוסדות הידועים בשם "אהלי יוסף יצחק"⁹.

(5) ספר-המנהגים שם. פרשת ימים אלו בספר-התולדות הנ"ל ח"ג ובפרט מפרק כא ואילך, ובספר-השיחות תר"פ-פ"ז עמ' יא ועמ' 171 ואילך. ושם הובא, שכיון שהיה המשרד סגור בי"ב בתמוז בשל חג המוני שהיה בעיר ביום זה, היה השחרור בפועל רק בי"ג בתמוז. (6) ספר-המנהגים שם, מאג"ק שלו ח"ב עמ' פ. (7) 'היום יום' יב תמוז, מאג"ק שם עמ' קפב. (8) 'היום יום' יג תמוז וספר-המנהגים שם עמ' 100, מאג"ק שם עמ' תכ.

(9) ספר-המנהגים שם. וראה לקוטי-שיחות חלק כג עמ' 270, שזהו דבר הפשוט שאין צריך להזכירו במפורש בכל שנה [ועד"ז בקשר לניגונים בהתועדות, כמו "ניעט ניעט ניקאווא", ועוד - שיחת ש"פ מט"מ תש"מ סמ"ז, עיי"ש], ומי שלא נתן - ישלמנה בימים שלאחר זה, עיי"ש.

שבת קודש פרשת חוקת

ז' בתמוז

פרקי אבות - פרק ה'.

יום רביעי

י"א בתמוז

ערב חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז. במנחה אין אומרים תחנון.

יום חמישי

י"ב תמוז, חג הגאולה

אין אומרים תחנון².

"מועד המועדים"³. יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, בשנת תר"מ⁴. יום בו נתבשר -

(1) קביעתו בחודש הרביעי היא התחלת הגילוי דלעתיד-לבוא, כיוון שפנימיות **יום הרביעי** הוא עניין של ששון ושמחה - ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 507, 531 ובכ"מ.

(2) לוח 'היום יום'. ספר-המנהגים. לוח כולל-חב"ד.

במשך השנים נוספו הוראות, כמו להתועד גם **ביום ט"ו תמוז** (שלימות הגאולה, יום בו הגיע בעל הגאולה לביתו - 'התועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 44); להתועד עד כולל **ש"ק י"ז בתמוז** (לפי הקביעות אז), **ואף בי"ט בו** (יום הברית-מילה של בעל הגאולה) באופן המותר - למצוא שמחת ברית-מילה או פדיון-הבן וכיו"ב, וכשמשתתפים בשמחה זו ידגישו גם את הברית, ויחזרו חסידות מבעל הברית ('תורת מנחם - התועדות' תשמ"ה ח"ד עמ' 2515).

(3) לשון בעל הגאולה באג"ק שלו ח"ב עמ' תכ. וביאר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "**מועד** עניינו - שנעשה בו נס, וי"ב תמוז הוא מועד ונס הכללי, ניסו של ראש ישראל, שממנו נמשכים **כל המועדים** וניסים פריטיים" - לקוטי-שיחות ח"ד עמ' 1322.

(4) תולדות ימי חייו ב'ספר התולדות - אדמו"ר מהוריי"צ' (ארבעה כרכים, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ל - תשל"ו).

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ו' בתמוז ה'תשע"ז - י"ג בתמוז ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בתמוז	ה' גזילה ואבידה פרק ד-ו.	ה' נחלות פרק ד.	מל"ת רמז.
ש"ק	ז' בתמוז	פרק ז-ט.	פרק ה.	מל"ת רסה.
א'	ח' בתמוז	פרק י-יב.	פרק ו.	מל"ת רסו.
ב'	ט' בתמוז	פרק יג-טו.	פרק ז.	מ"ע קצד.
ג'	י' בתמוז	פרק טז-יח.	פרק ח.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
ד'	י"א בתמוז	ה' חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רלו.
ה'	י"ב בתמוז	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רלו.
ו'	י"ג בתמוז	פרק ז-ח. ה' רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו'.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ו' בתמוז	3.00	4.10	4.38	5.45	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
ש"ק, ז' בתמוז	3.01	4.11	4.38	5.46	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.18
א', ח' בתמוז	3.01	4.11	4.39	5.46	9.10	12.45	1.20	7.50.7	8.18
ב', ט' בתמוז	3.02	4.12	4.39	5.47	9.10	12.45	1.20	7.50.6	8.18
ג', י' בתמוז	3.03	4.12	4.40	5.47	9.10	12.45	1.20	7.50.5	8.18
ד', י"א בתמוז	3.04	4.13	4.40	5.47	9.11	12.45	1.21	7.50.4	8.18
ה', י"ב בתמוז	3.05	4.14	4.41	5.48	9.11	12.45	1.21	7.50.3	8.18
ו', י"ג בתמוז	3.05	4.14	4.41	5.48	9.11	12.46	1.21	7.50.1	8.18

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שיוניים שהגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת חקת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ	צה"ש	דה"ינ
חקת	7:13	8:31	7:29	8:34	7:22	8:35	7:30	8:32
בלק	7:13	8:30	7:28	8:33	7:21	8:34	7:29	8:31

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, ISSN 0793 7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

כמה ארך אפיים לפניו

עשרה דורות מאדם ועד נח, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול. עשרה דורות מנח ועד אברהם להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם אבינו וקיבל שכר כולם (פרק ה, משנה ב)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

להודיע כמה ארך אפיים לפניו – אף אתה אל תתמה שהאריך לעובדי כוכבים כל השנים הללו שהן משתעבדין בבניו, שיותר האריך לדורות שמאדם ועד נח, ואחר-כך נשטפו. וקיבל עליו שכר כולם – עשה מעשים טובים כנגד מה שהיה ראוי שיעשו כולם, לפיכך נצולו כולם בזכותו, וכמו שנטל עליו עול מצוות בעולם-הזה כנגד כולם, כך קיבל בעולם-הבא שכר כנגד כולם.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

במשנה הקודמת פירט התנא שני טעמים לבריאת העולם בעשרה מאמרות: (א) "להיפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם", (ב) "וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם". ומשנתנו ממשיכה בשני עניינים אלו: (א) הדורות מאדם עד נח היו רשעים שאיבדו את העולם, והקב"ה נפרע מהם במי המבול. (ב) גם הדורות מנח עד אברהם היו "מכעיסין ובאין", אבל אברהם "קיים" את העולם, הוא פעל קיום גם בדורות שקדמו לו, ולכן היה קיים "שכר כולם" ואברהם קיבל שכר זה.

אבל עדיין אינו מובן: מדוע היה אפשר לפעול "קיום" רק בדורות שמנח ועד אברהם ולא באלה שמאדם ועד נח?

והביאור: יש שני סוגי רע. (א) דברים שהם רע גמור ואין בהם טוב כלל. דברים אלו צריכים לאבד, בחינת "שבירתן זוהי טהרתן". (ב) דברים שאין בהם טוב גלוי, אך יש בהם ניצוץ של טוב. עם דברים אלו יש להתעסק עד שמקיימים אותם, על-ידי זה שמהפכים אותם מרע לטוב.

ובנידון-דין: הרע של הדורות עד נח היה רע גמור, המאבד את העולם, ולכן הקב"ה הביא עליהם את המבול והם נמחו כליל; מה-שאינ-כן הרע של הדורות עד אברהם היה כזה שאפשר להפכו לטוב, וכשבא אברהם ו"קיים" את העולם ותיקן והשלים את כל עשרת הדורות, קיבל את שכר כולם.

שתי תקופות אלה יש גם ב"עולם קטן" – בעבודת האדם. כשאדם שקוע בעניינים בלתי רצויים במשך "עשרה ימים" שלמים ואף-על-פי-כן "טוב לו", אפשר שיתברך בלבבו לאמור "שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך". ולכן אמר התנא שסיבת הדבר היא רק משום שהקב"ה ארך אפיים וזה ייפסק ככלות הזמן הקצוב. ומכיוון שכן, צריכה להיות העבודה ד"הביא עליהם את מי המבול", כלומר: למחות ולבטל כליל את העניינים הבלתי-רצויים.

אבל עבודה זו אינה מספיקה עדיין, שהרי חסרים העניינים הטובים שהיה עליו לפעול במשך "עשרה ימים" אלו; ולכן צריכה להיות גם העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא, לתקן ולהשלים מה שהחסיר בימים הקודמים ו'לקיים' אותם, ועד שיקבל שכר כולם.

(משיחת שבת פרשת חוקת תשל"ז – על-פי רשימת השומעים בלבד)

נשיאות – בדרכי נועם

כיצד ניתן להיות בשמחה אמיתית ולחיות מחדש מאורע שאירע לפני שנים, ולא רק באופן של "חידוש הישנות"? • העניין האמיתי נעשה ("נזכרים ונעשים") בכל אופן – הבחירה בידי האדם היא האם להתחשב בהרגש לבו המתכהה עם שינויי הזמן, או להתנהג על פי הרצון העליון • ומהן ההוראות הרמוזות בסיפור המתנה – מקל עם ראש של כסף? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בפשיטות שכאשר ישנה פעולת ה"נזכרים" בכל שנה ושנה, נפעל איזה עניין חדש ב"נעשים" – הרי אפילו ה"אור חדש" הוא רק בעניין חידוש הישנות. והיינו, שעכשיו אין דבר חדש בעיקרו, ואין זה אלא שב"ישנות" גופא נעשה בכל שנה דבר חדש.

והיינו, שהמשכת האור חדש בכל שנה ושנה על ידי עבודתנו היא – לא בכוחנו, אלא בכוח העניין שנעשה בפעם הראשונה, שאז היו כלולים כבר כל העניינים שיומשכו בשנים שלאחרי זה, ועל ידי עבודת הזכירה בכל שנה ושנה הרי זה נמשך מהכוח אל הפועל ומההעלם אל הגילוי.

ועל דרך המשל הידוע מננס שעל גבי הענק⁵, שהננס מצד עצמו הוא נמוך הרבה מהענק, אלא שכיון שעומד על גבי הענק, יכול להגיע ולראות למרחוק יותר, במקום שהענק עצמו אינו יכול להגיע ולראות.

ועל דרך זה בנדון דידן, שכיון שעומדים אנו על גבי הענק, והיינו, שנמצאים אנו לאחרי שכבר אירע העניין בפעם הראשונה, ולאחרי כל השנים שבינתיים, שבכל שנה ושנה נמשך אור חדש, לכן יכולים אנו להמשיך על ידי עבודתנו אור חדש שלא היה עד עתה, אבל כל זה אינו אלא בכוח העניין שאירע בפעם הראשונה.

א. ידוע מה שכתוב בכתבי האריז"ל¹ על הפסוק² "והימים האלה נזכרים ונעשים", שכל עניין ועניין בבוא זמנו, ומזכירים אותו כפי שצריכה להיות הזכירה על פי תורה, שאז הרי זה נקרא "נזכרים", הנה על ידי זה "ונעשים", שחוזרים ונפעלים עוד הפעם אותם עניינים.

ולדוגמא: בבוא זמן יציאת מצרים, "זמן חרותנו", או "זמן מתן תורתנו" או "זמן שמחתנו", ומזכירים כל עניין כפי שצריך להזכירו על פי תורה – אזי נעשה עוד הפעם עניין "יציאת מצרים", עניין "מתן-תורה", או עניין "בסוכות הושבתי"³, ועל דרך זה בשאר מועדי השנה.

אבל אף-על-פי-כן, אין זה אלא חידוש הישנות בלבד, והיינו, שאין זה דומה לפעם הראשונה, שאז היה זה חידוש בעיקרו, מה שאין כן בשנים שלאחרי כן הרי זה רק חידוש הישנות בלבד. ואף שבכל שנה נמשך אור חדש שלא היה מעולם⁴,

– ומובן גם בפשיטות, שהרי כאשר עושים פעולה מסוימת, ובפרט פעולה על פי תורה, בהכרח שנפעל איזה דבר חדש, ובמילא מובן

(1) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

(2) אסתר ט, כח.

(3) אמור כג, מג.

(4) ראה תניא אגה"ק סי"ד.

(5) ראה שבלי הלקט בראש הספר (בשם ר"י מטרנאי). הקדמת החוות דעת לפירושו לשו"ע יו"ד. המשך תרס"ו ע' ת. ובכ"מ.

פרשת חוקת

ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה (כא,כ)

"שדה מואב" רומז לעולם-הזה הגשמי, הנתון לממשלת קליפת נוגה, שנקראת 'מואב'. דווקא בעולם חומרי זה יש 'במות', כלומר, אפשרות לברר את הניצוצות הנעלים מעולם התווה שנפלו לעולם בסוד 'שבירת הכלים', וכן 'גיא' – אפשרות לקיים את התורה ומצוותיה, שניתנו בעולם-הזה דווקא. "ראש הפסגה" – עבודה זו של בירור וזיכוכ 'שדה מואב' באמצעות תורה ומצוות קשורה לעצמותו יתברך. שכן כך עלה ברצונו, מטעם הכמוס בעצם עצמותו, לברוא עולם גשמי ואשר בני-ישראל יתקנו אותו במלכות ש-ד-י.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 47)

על כן יאמרו המושלים (כא,כז)

אלו המושלים ביצרים (בבא בתרא עח)

יצרם הרע משמש בעבורם משל ודוגמה למעליותא. הם לומדים ממנו כיצד לעבוד את ה' מתוך נחישות ותקיפות.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 151)

בואו חשבון (כא,כז)

בואו ונחשוב חשבוננו של עולם (בבא-בתרא עח)

'עולם' מלשון העלם. יש לדעת ולזכור שהכוונה והמטרה של ההעלם היא – שהאדם יבטל אותו ויאיר את העולם באור אלוקי. זהו שאמרו רז"ל (סנהדרין פ"ד) "בשבילי נברא העולם", כלומר: ההעלם וההסתר נברא למעני, כדי שאבטל אותו ואגלה את האמת.

(ספר המאמרים קונטרסים ב עמ' 738)

בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון (כא,כז)

"בואו חשבון" – חשבון הנפש שעורכים בקריאת שמע שעל המיטה מבטיחה אשר "תבנה ותכונן עיר סיחון" – עבודת התפילה שלמחרת תהיה כדבעי (התפילה נקראת שיחה, כמאמר ברכות כו) "אין שיחה אלא תפילה".

(לקוטי תורה במדבר עמ' סו)

כפי שהוא מצד עצמו, אף על פי כן, בנוגע להרגש האדם, הרי בכל זאת לא מרגישים זאת (כנ"ל). והיינו, שלאחרי כל הביאורים, וכן לאחרי הביאור שבאגרת הקודש¹² ש"צדיקא דאתפטר" בטלו אצלו הגבלות הגוף כו' – הרי בנוגע להרגש האדם, הנה הן אמת שקודם לכן היו הגבלות הגוף, אבל דווקא על ידי הגבלות אלו היו רואים בעיני בשר, מה שאין כן עכשיו, נתבטלו אמנם הגבלות הגוף, אבל לא רואים בעיני בשר, כי אם בראיית עין השכל בלבד, שאין זה בערך לראיה מוחשית בעיני בשר.

ולהעיר, שאפילו אצל חכמים גדולים ביותר אינה דומה ההתאמתות שמצד ראיית עין השכל להתאמתות שעל ידי ראייה מוחשית – כפי שמצינו בנוגע לסנהדרין, שאינה דומה ידיעת העניין על ידי קבלת עדות לראיית הדבר בעיני בשר, שכאשר רואים בעיני בשר, אזי "אין עד נעשה דין", ד"כיון דחזוהו . . לא מצו חזו ליה זכותא"¹³, מה שאין כן כאשר יודע את הדבר על ידי קבלת עדות, הרי אף שזוהי ידיעה גמורה, שבאה לאחרי כל השקלא-וטריא בעניין עד שבא למסקנת השכל, מכל מקום, כיון שהוא בעצמו לא ראה את הדבר, יכול עדיין למצוא לו זכות, והיינו לפי שראיית עין השכל אינה דומה לראיית עין בשר הגשמי.

וכל זה – אפילו כאשר מדובר אודות סנהדרין שגדלה מעלתם ביותר, שצריכים להיות מופלגין בחכמת התורה, בדוגמת המופלא שבסנהדרין, שנאמר¹⁴ "והתייצבו שם עמך", "בדומין לך"¹⁵, דקאי על סנהדרין שבדור הראשון שהוצרכו להיות בדומין למשה רבינו שהיה המופלא שבהם, ועל דרך זה בנוגע לסנהדרין שבכל דור ודור, שצריכים להיות דומין למופלא שבסנהדרין – הנה גם אצל הסנהדרין כולל גם המופלא שבהם, אינה דומה ראיית השכל לראיה בעיני בשר. ועל אחת כמה וכמה בנוגע אלינו, שעומדים אנו בדרגה שלמטה מהם באין ערוך.

אמנם, כל זה הוא בנוגע להרגש הלב, אבל בנוגע לעניין כשלעצמו – הרי העניין הוא בכל

וכנ"ל שאין זה אלא חידוש הישנות, כי, אפילו האור חדש שממשיכים היה כלול לפני זה, וההמשכה אינה אלא מההעלם אל הגילוי.

ב. בנוגע לענייננו:

עומדים אנו בתקופת "ויהי בשלושים שנה"⁶ מהגאולה של י"ב תמוז⁷.

מחד גיסא, הרי זה רק חידוש הישנות בלבד. וכנראה במוחש, שהשמחה עתה (במשך כל השנים שלאחרי שנת תרפ"ז), אין לה ערך כלל לשמחה שהייתה בשעתה, כיון שאז היה הדבר חידוש מעיקרו, מה שאין כן עתה.

ובפרט בשנים האחרונות, לאחרי שהיה העניין של "צדיקא דאתפטר"⁸.

אמנם, כל זה אינו אלא בהרגש האדם, שאצלו לא נרגשת השמחה; אבל באמיתית העניין – אם רק האדם אינו מתחשב עם עצמו, אם זוהי המשכה בכוח עצמו, או רק כננס על גבי הענק, אלא הוא מתחשב עם העניין עצמו, עם הכוונה העליונה – צריכים להיות בשמחה גדולה ביותר, מצד זה שעכשיו נמשך בעולם אור חדש שלא היה מעולם. והגם שעניין זה גופא היה כלול תחילה בהעלם – הרי הכוונה העליונה היא שכל עניין יבוא בגילוי, שהרי זהו טעם האצלת עולם האצילות, ראשית והתחלת העולמות, כדי שיהיה גילוי ההעלם⁹, כיון שהכוונה היא שיהיה הגילוי דווקא.

וכיון שכן, צריכים להיות בשמחה גדולה מהתגלות תוספת אור שפועלת שלימוד התורה וקיום המצוות יהיה בנקל יותר, וכמו שנתבאר לעיל¹⁰ שזהו כללות עניין הגאולה, ויש להמשיך זאת בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה בחיים היום-יומיים, לפעול גילוי אלקות בעולם, ולעשות לו יתברך דירה בתחוננים¹¹.

ג. והנה, אף שהאמור לעיל הוא אמיתית העניין

6 יחזקאל א, א.

7 ראה שיחות ש"פ קרח, מבה"ח תמוז וי"ב תמוז בתחלתם (לעיל ע' 84 ואילך; ע' 108 ואילך). וש"נ.

8 זח"ג עא, ב.

9 ראה המשך תרס"ז ע' ה. ע' תמוז.

10 שיחת ש"פ קרח הנ"ל שם.

11 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג,

ו. תניא רפ"ז. ובכ"מ.

12 סכ"ז (קמו, ב ואילך).

13 ר"ה כו, רע"א.

14 בעלותך יא, טז.

15 סנהדרין לו, ב. וש"נ.

ראה לדוגמא תוספות ד"ה הבא לי - מעילה כא, א (במשנה שם נאמר: הבא לי בחצי' נרות) נר הוא כור של ברזל או של חרס שמשמין בו שמן ופתילות. - אמנם כאן דייק המשנה ברורה כפל וכתב "מנורה יפה" ואח"כ "וכן הנרות יעשה יפה" ולכאורה היה צריך לומר ועל אחת כמה וכמה הנרות יעשה יפה. עכ"פ, נמצא שהמנורה היא מכלל המצוה, ולכן צריך שתהיה בו תורת כלי - ונפק"מ אם הדביק נרות שעוה או חלב ולא הניחם בכלי אם יצא ידי חובתו.

ז.

ואכן בשו"ת אבני נזר או"ח סימן תק כתב שלדעת החסד לאברהם - שכתב שכלי שאינו ראוי (יכול) לעמוד מאליו ללא סמיכה שאינו ראוי לנר חנוכה - לא יצא ידי-חובתו [(וכ"כ השדי חמד)]. ותלה הדבר במחלוקת ראשונים ואחרונים אם הכלי בכלל הנר שתיקנו חז"ל (וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך חנוכה ע' שלג-ד וש"נ).

והנה היסוד לכל זה הוא מ"ש בס' אלי' רבא (סימן תרעג ס"ק טו) שהמהרש"ל קנה לעצמו שרקות קטנות של כסף כדי להדליק בהן נרות חנוכה, וביום שני בייך שהחיינו עם להדליק ושעשה ניסים.

והעיר הא"ר על מנהגו של המהרש"ל "ואף דקיי"ל דבשעת קנין יש לברך - מכל-מקום ניחא לי' לסדר שהחיינו עם אלו ב' ברכות".

כלומר: ברכת שהחיינו זמנה בשעת קניית כלי הכסף בעוד המהרש"ל סבור כנראה דבשעת ההדלקה מתקיים "ואנוהו" עם המנורה.

ולפי מה שנתבאר לעיל בדעת החתם-סופר הרי כל זה הוא משום חביבות המצוה ולא משום זה א-לי ואנוהו, שהרי בכל אופן חידוש גדול לומר שב"הנרות הללו קודש הם" הכוונה למנורה של כסף או זהב וכו' בשעה שכל מטרתה הוא חיבוב המצוה.

ולהעיר שבחנוכה ישנו דגש מיוחד על חביבות

המצוה ["מצוה חביבה היא עד מאד" - רמב"ם פ"ד ה"ב; והמאירי פירש את מאמר הגמ' (שבת כג, ב) אמר רב הונא הזהיר [בנ"ח יהיו לו בנים ת"ח] - בהידור ודרך חיבוב], ומכל מקום סובר, כנראה, המהרש"ל, שזה כן בכלל "ואנוהו".

אבל באמת אולי יש לחלק. כי מצות חנוכה בכלל היא דרבנן, ולכן אין בעי' שה"אנוהו" יהיה בחיצוניות!

[ואפילו אם באמת "זה א-לי ואנוהו" הוא דין מן התורה - כמ"ש ב'שדי חמד' (וראה גם לקו"ש חי"א עמ' 241) אין בכך סתירה, כמו שכותב הרבי ('לקוטי שיחות' כרך ו' עמ' 324) לגבי תפילה "דאפשר דתפילה תהי' רשות ובכל זאת כשמתפלל יונחו בה כמה גדרים ואפילו מן התורה"].

אמנם לפי המבואר בשיחת הרבי שבה פתחנו, אכן אפשר והכלי בו מניחים השמן הפתילות או הנרות בטל אליהם עצמם, מבחינה הלכתית, והכל על מקומו יבוא בשלום.

ח.

ואכן לגבי מה שנהוג בזמנינו שמדליקים במנורת כסף ואת השמן והפתילות נותנים בתוך כוסיות זכוכית ומניחים בקנים של המנורה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קנז) שהכוסיות בטלות להמנורה וה"ז נחשב להידור מצוה של הדלקה בחנוכה כסף (וראה גם הליכות שלמה חנוכה פט"ו ארחות הלכה הע' 17).

אמנם, בנוגע לעצם ההוצאה שלכאורה מנורת כסף שווי' הרבה יותר מכל הנרות של חנוכה ונפסק בשו"ע (סתרנ"ו ס"א) שאין להוציא על הידור מצוה יותר משליש - כתבו האחרונים שאכן אין זה מדין הידור מצוה אלא רק מדין כבוד המצוה.

עכ"פ נמצא שיש הבדל בין סוכה - שקדושתה כקדושת קרבן וממילא תוספת בה של ענין צדדי גורעת משהו, בעוד שמנורת חנוכה בטלה מלכתחילה אל הנרות. וק"ל.

זאת באופן כזה ("דער ענין איז דאך פאָרט אַזוי"), שבכל שנה נמשך אור חדש, ובשנים האחרונות מיתוסף עוד יותר בכל עניני גאולת י"ב תמוז מפני שנתבטלו הגבלות הגוף, וכיון שכן, לא נוגע אם מרגישים זאת אם לאו, שהרי העניין הוא בכל זאת באופן כזה.

וזוהי הדרישה והתביעה - שלא לחשוב על עצמו ועל ההרגש שלו, אלא שיהיה נוגע העניין, ויהיה נוגע הרצון העליון (כנ"ל),

צריכים להיות בשמחה גדולה ביותר מצד נתינת-הכוח

בעניני תורה ומצות ובהפצת המעיינות, בכל העניינים

שבהם היה רצונו של הרבי

עם מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף. כשהרבנית ראתה את המקל, שאלה אותו: מה זה? והשיב, שזוהי מתנה עבור הבן, כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמו"ר. שאלה הרבנית - בידעה היטב את דוחק המצב - אמת הדבר, בן יחיד הוא עם כל המעלות, אבל, במצב הדחוק ביותר עתה, כיצד מוציאים את הפרוטה האחרונה (ואולי היה המקל יקר יותר מהסכום שהיה בידו, והוצרך לשלם אחר כך), וכאשר יבואו הביתה יצטרכו להשיג גמילות-חסד?! וענה הרבי נ"ע: הנני חוזר עתה מטיוול, ובדרך פגשתי אחד ("א' גוטער איד") ביחד עם בנו (על ה"גוטער איד" בעצמו לא רצה אדמו"ר נ"ע לומר מאומה, אבל בנוגע לבנו, אמר: וכאשר ראיתי את החילוק שבין בנו כו', נתעוררתי לתת מתנה הנ"ל. סיפור זה שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר, וגם מזקנתי הרבנית שהייתה מספרת זאת גם ברבים. כ"ק מו"ח אדמו"ר לא היה מספר סיפורים כאלו ברבים.

ז. סיפור שאירע עם נשיא בישראל, ובפרט שהרבי

וכיון שכן, הרי בבוא חג הגאולה בכל שנה ושנה, ובפרט בתקופת "ויהי בשלושים שנה", צריכים להיות בשמחה גדולה ביותר מצד נתינת-הכוח בעניני תורה ומצות ובהפצת המעיינות, בכל העניינים שבהם היה רצונו של הרבי, שבגללם היה כללות עניין י"ב תמוז, וצריכים להתחזק ולהוסיף בכל עניינים אלו, ועד שפועלים שבמהרה ובעגלא דידן יראו בעיני בשר, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו.

ד. ציוה לנגן ואמר מאמר דיבור-המתחיל שאו ידיכם קודש.

ה. בבית הרב היה הרבה פעמים המצב הגשמי דחוק ביותר, ולפעמים גרוע יותר מדחוק, אבל העולם לא ידעו מזה, ובחיצוניות היתה ההנהגה בהתרחבות ובהתפשטות, מבלי הבט על המצב הדחוק שבבית. סיבת הדבר - לא שמעתי, וגם לא שאלתי, אבל כך היה.

בין העניינים שבחיצוניות התנהלו בהתרחבות,

16) תוכן שיחה זו - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 1326.

17) ראה גם תר"מ ח"א ע' 7. וש"נ.

סיפר זאת – צריכים ללמדו¹⁸:

לכאורה אינו מובן: כיצד יתכן אמנם להוציא את מספר הפרנקים (שם המטבעות במדינה ההיא) האחרונים בשביל לקנות מתנה עבור הבן? – הרי לא היה בכך עניין הנוגע להנהגת המלוכה שהבן ישתמש במקל שכזה, והראיה, שעד אז לא היה צריך לכך, ואם כן, מה היה נוגע כל כך לקנות עבורו מתנה זו, אף שהוצרך להיות בעל-חוב בגלל זה?

ז. ביאור הנ"ל הוא בנוגע לכללות עניין המתנה. ונוסף לזה, כיון שכל עניין הוא בהשגחה פרטית, ובפרט אצל נשיא ישראל – יש לבאר גם תוכנה של מתנה זו, מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף: מקל – הוא עניין הרדייה והנשיאות שרודה במקל, וכדמוכח במשנה²¹, אלא שבלעומת-זה הרדייה והממשלה הן בהכרח, ובקדושה הנשיאות והמלוכה הן ברצון, כמו שכתוב²² "ומלכותו – ברצון קבלו". ועל דרך מטה משה, שעל ידו עשה

אופן הנהגת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר היה לקרב את כל ישראל, לרוממם ולקרבתם... מבלי הבט על מצבו הרוחני של האדם, השפיע לו ללא תנאים

כל האותות והמופתים כו'.

ויש לומר, שזהו גם כן מה שכ"ק אדמו"ר נ"ע נתן מתנה לבנו מקל, רמז בזה לעניין הנשיאות. והנה, בעניין המקל יש: א) מקל חובלים. ב) מקל נועם²³. וכמבואר בדיבור-המתחיל וככה הגדול²⁴ בעניין "ומקלכם בידכם"²⁵ שהיה ביציאת מצרים, שהוא כדי לרדות את הרע, כמאמר רז"ל²⁶ "כשם שדרכו של כלב ללקות במקל, כך כו", והיינו, מכיוון שביציאת מצרים היה הרע בתקפו (כמבואר בתניא²⁷ בפירושו הכתוב²⁸ "כי ברח העם"), לכן היה צריך למקל כדי לרדות את הרע. אמנם המקל שיהיה לעתיד לבוא – מבואר בהמשך מאמר הנ"ל – אינו בשביל לרדות את הרע, שהרי לעתיד כתיב²⁹ "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ועניין המקל לעתיד, הוא עניין מקל נועם, "ניט ברעכן (לא לשבור) נאָר

(21) רפ"ג דע"ז.

(22) בנוסח תפלת ערבית.

(23) זכר' יא, ז. וראה סנהדרין כד, א.

(24) תרל"ז – פקט"ז ואילך.

(25) בא יב, יא.

(26) שמו"ר פ"ט, ב.

(27) ספלא.

(28) בשלח יד, ה.

(29) זכר' יג, ב.

א. טלית מנהג העולם היום שקונין טלית כדי לקיים בו מצות ציצית ולולא המצוה לא היו לובשין טלית כלל, על-כן היום גם הטלית מן המצוה ומהאי-טעמא כתב רש"י טלית נאה משום דגם בימי רש"י ז"ל היה המנהג בזה כמו בזמננו ובימי הגמרא לא היה המנהג כן רק שהיו לובשין בלאו-הכי טליתות כאלו שהם למצוה וזה היה דרך לבישה אפילו אצל נכרים ולא היתה עיקר לבישת הטלית מחמת המצוה על-כן בגמרא שבת ליתא טלית נאה כי אז בימי הגמרא לא הווי הטלית מן המצוה (שו"ת ארץ צבי שם).

[וכן כתב בלקט קמח החדש לסימן כד ס"ג יג: דבזמן הגמרא שלא הי' הציצית מיוחד רק לטלית דתפלה כבזמנינו, רק בכל בגד היו להם ציצית לכן אמרה הגמרא ציצית נאה, אבל בזמנינו פשוט שבכלל התנאה לפניו במצות גם הטלית].

כיון דאי אפשר לקיים מצות ציצית רק בצירוף בגד על-כן גם הבגד מן המצוה כעין שכ' הר"ן רפ"ב דקידושין דכיון שא"א לאיש לקיים מצות פו"ר בלעדי האשה ע"כ גם האשה בכלל המצוה (שו"ת ארץ צבי שם).

כלומר: הטלית והציצית הרי הם חפצא (אחת) של מצוה. והחידוש הוא – לדברי הרבי – שגם הנוי סוכה בטל אל הסוכה מבחינת הלכה ורק מצד הרגש האדם יש בעיה כו'.

ו.

אמנם, לעומת העובדה שאין מנהגנו בנוי סוכה הנה בנוגע למנורת חנוכה (חנוכיה) בשיחת ש"פ מקץ תש"נ (התוועדויות תש"נ כרך ב' הערה 69) הובאה דרשת חז"ל ממסכת שבת קלג, ב "זה א-לי ואנוהו, התנאה לפניו במצוות.. בשיראין נאין" ומוסיף:

"וכן בכל המצוות, כולל בנוגע לחנוכה – מנורת חנוכה נאה".

לפני שניגש לבחון גופו של ענין יש להצביע על הצד השווה שבין סוכות וחנוכה שבשניהם מודגש הענין ד"הדר" – הדר הנוגע לד' מינים (אמור כג, מ שו"ע אדה"ז סימן תרמה ס"ב) ו"מהדרין מן המהדרין" בחנוכה (שבת כא, ב).

הרבי לא קבע איזה סוג של מנורה אלא סתם "מנורת חנוכה נאה" דהנה לגבי המעלות

וההידור שיש במיני המנורות כתב הכף החיים (סימן תרע"ג ס"ק ס) בשם החסד לאברהם – ר"א אזולאי – [והוא כמעין ב' נהר נח הובא בשד"ח מע' חנוכה אות צ] שיש ט"ו מיני כלים הראויים לנר חנוכה וכל הקודם משובח: א. זהב. ב. כסף. ג. נחושת (קלל) הדומה לזהב. ד. נחושת אדומה. ה. ברזל. ו. בדיל. ז. עופרת. ח. זכוכית. ט. אבן. י. עצם. יא. חרס מצופה באבר. יב. חרס חדש שאינו מצופה. יג. קליפת רימון. יד. קליפות אגוז הודו. טו. קליפת אלון.

אמנם בספר 'סדר היום' – שחי בתקופת הבית-יוסף – (סדר חנוכה וקריאות לחנוכה) ד"ה והרואה, הקדים והאריך חשיבות המצוות וכתב: "וכשאבוא לידי מצוה גדולה וקטנה אשתעבד עצמי וממוני לעשית המצוה היא בכל לב ובכל נפש.. לא יתשל בשום מצוה להניחה שתעשה על ידי אחרים.. ויעשה המצוה בכבודו ובעצמו בזהירות ובזריזות" – וממשיך:

ובענין הנרות שידליקין בהן [הפמוטות] כל אחד יעשה אותן כפי כוחו, וכל המהדר אותם ביותר הרי זה משובח. ומי שידו משגת לעשות אותם מכסף יעשה אותם, כי אין ההוצאה בהם כל כך, וה' יודע כמה דאגתי על ענין זה ולא עלה בידי לקוצר ההשגה, אבל בטחתי בחדס אלקים שיגמור בידי לעשות כוונתי. לפחות מי שאין בידו לעשות כל הח' נרות כסף יעשה [=לכלל הפחות] אחד מהם כסף.. מראה בה חביבות המצוה וחפצו והשמחה שיש לו בה שהוא עיקר העבודה כנ"ל.

[ובדיעבד – ראה שם בהמשך (ד"ה יש מדקדקין) "יש מדקדקין שאין מדליקין בנרות של חרס משום דמאיסי, ולכן צריך לבקש נרות יפים ומשופים ראויים להדר המצוה, וכל המוסיף בזה הרי זה משובח" (וראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך חנוכה, וש"נ)].

קניית מנורה של כסף – היא הנהגת המהרש"ל שהובאה בפוסקים ראה באר היטב סימן תרעג ס"ג: "רש"ל קנה של כסף".

ואילו במשנה ברורה סתם – בדומה לדברי הרבי – וכתב בסימן תרע"ג ס"ג: "כתבו הספרים שטוב כל אחד שיטריח לעשות לו מנורה יפה לפי כוחו וכן הנרות יעשה יפה".

נר בלשון חז"ל הוא הכלי שבו השמן והפתילה

(18) ראה גם שיחת י"ב תמוז ס"ה (לעיל ע' 112). וש"נ.

(19) ע"פ לשון הכתוב – קהלת ת, יו"ד. וראה גיטין נו, ב.

(20) לשון חז"ל – ברכות ז, ב. הובא בפרש"י עה"ת ויצא כט, לב.

אמנם יתירה מזו מצינו שהחתם-סופר עצמו מתייחס באופן ישיר לנוי סוכה (כמו שצויין בשולחן מנחם עמ' קצ הע' כו) וכותב:

"ואנוהו דאורייתא היינו שתהיה המצוה עצמה מהודרת, אבל להדרה מבחוץ כגון נוי סוכה, אינו אלא מדת חסידות".

וכוונתו לכאורה, שיפוי הסוכה בדברים חיצוניים היא "מדת חסידות" – "חיוב מצוה".

ולפי עיקרון זה של הרבי והחתם-סופר יש לבאר פרט חשוב בסוגיית זה א-לי ואנוהו:

דהנה דרשו תז"ל "זה א-לי ואנוהו – התנאה לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין".

ומצינו בזה כמה גירסאות:

א) הגירסא ברוב המקומות היא "ציצית נאה" (מכילתא בשלח עה"פ. גמרא שבת קלג, ב. נזיר ב, ב. ירושלמי פאה פ"א ה"א. מסכת סופרים פ"ג הי"ג. וראה תורה-שלימה בשלח מילואים ערך הדור מצוה).

ב) במדרש לעולם, הרי"ף בסוכה טז, א. לג, א. וברא"ש סוכה לג, א. רבינו יונה אבות פ"ב משנה א. הקדמה לספר חרדים. ספר חסידים סימן קכט: טלית נאה.

[בשו"ת ארץ צבי (סימן א' – דלקמן) העיר כי ברש"י ד"ה להראות (ימא ע, א) "לא העתיק טלית נאה" אבל בפשטות קושיא מעיקרא ליתא כי שם קאי בס"ת (וצע"ק שהזכיר "לולב נאה")]

ג) רש"י ב"ק ט, ב (ד"ה בהידור מצוה), המגן אברהם וכן אדמו"ר הזקן בשו"ע או"ח סכ"ד ס"א. משנה ברורה סכ"ד ס"ט: טלית נאה וציצית נאה.

[ישנם (רד"ל בשו"ת דברי נחמי' סו"ס ו') שכתבו שט"ס מ"ש בדברי רש"י "טלית נאה", אבל לכאורה (אין זה מוכרח, כי) י"ל שמקורם במדרש שכל טוב דף 202 "אעשה לכבודו טלית נאה ומצויצת כהלכה" (הובא בתו"ש שם עמ' רצא-ב).]

והנה לאור דברי החת"ס והרבי ניתן לבאר,

לכאורה, כי מובנת בעיקר הגירסא הראשונה "ציצית נאה" שהיא המצוה מן התורה, שהרי בפשטות הטלית אינה מעצם מצות ציצית אלא רק משהו (שניתוסף) המאפשר לקיים המצוה – ובהכרח לומר שיש הבדל גדול בין קדושת הציצית לקדושת הטלית (ולהעיר מספר חסידים סימן תתעח) – [אבל ראה לקמן].

ואכן הקשו על דברי הגמ' בשו"ת דבר אברהם (שפירא) ח"ב סימן כה (אות ג' – בין חצאי-אריחים) "דמאי שייך הידור בטלית אטו הטלית היא המצוה והרי רק הציצית הם המצוה" "דמה ענין הטלית אצל המצוה הרי המצוה רק בציצית שאם יש לו בגד של ד' כנפות חייב בציצית" (הגאון בעל ארץ צבי – הי"ד – שו"ת סימן א ד"ה עוד הבאתי).

ב. ואכן הרמב"ם השמיט כל הפרטים שבמסכת שבת קלג, ב שם (אבל ראה כסף משנה שם) ובמיוחד הפרט "וכורכן בשיראין נאים" (שנזכר במסכת סופרים פ"ג הלכה יג) שלכולי-עלמא אינן (השיראין) חלק מעצם הס"ת כי אין זה מעצם המצוה של הס"ת (ויש לחלק בין זה למה שנתבאר בלקו"ש חכ"ג עמ' 142 ואילך).

אמנם המעיין בשיחה (תורת מנחם עמ' 189; שולחן מנחם עמ' קפט) רואה שהרבי מדגיש כן ניתוסף נוי ויפוי בהס"ת או בטלית עצמו. וכן מפורש ב'לקוטי שיחות' כרך ח' עמ' 310 שם נדפס מכתב כ"ק אדמו"ר (נדפס אח"כ באגרות-קודש' כרך יד עמ' שכט) ובו נאמר:

"פשוט אשר כל ההידור שאפשר באיזו מצוה שתהיה – נכון ביותר. ופשיטא בהנוגע לציצית ולטלית. וכדרשת רז"ל, זה א-לי ואנוהו – התנאה לפניו במצוות, והרי ידועה הכוונה בעטיפת ציצית להמשיך עליו מלכותו יתברך אשר היא מלכות כל עולמים וכו' לייחדה עלינו ע"י מצוה זו (תניא ריש פרק מ"א), שלכן כל ההידור האפשרי בזה משפיע על כל שאר עניני האדם, הן שיהיה מצמר רחלים בלי שום פקפוק, ועבודה לשמה בכל הענינים כו' וכו', וכמבואר בשו"ע ובשולחנו של רבנו הזקן, שו"ת דברי נחמיה ועוד".

וביאור הדברים:
נתבאר באחרונים:

עצמו ולהשתדל להיות כדבעי, ואילו על הזולת צריך להביט בעין הימנית, לראות את המעלות שבו, וכמו כן לשמוע אודותיו באוזן הימנית, היינו, שכל דבר ששומעים על הזולת, יש לשמוע את ה"שמועה טובה" שבדבר.

וכמו שראינו אופן הנהגת נשיאות כ"ק מו"ח אדמו"ר, שדרכו הייתה לקרב את כל ישראל, אויפהייבן זיי און צוציעהן זיי, לרוממם ולקרבם. והיינו, שמבלי הבט על מצבו הרוחני של האדם, השפיע לו ללא תנאים, ובזה גופא רומם וקירב אותו כו'.

וזוהי גם כן ההוראה לכל תלמידיו ומקושריו וההולכים באורחותיו, אשר אופן העבודה צריך להיות בדרכי נועם, מתוך תוקף התענוג, והיינו, שצריך אמנם לעמוד בתוקף ולא לוותר מאומה, אבל, "ניט ברעכן יענעם" [לא לשבור], אלא אדרבה, לרוממו ולקרבו לתורה ומצות בכלל, ולתורת החסידות בפרט.

(מהתוועדות ש"פ פנחס, י"ד תמוז ה'תשי"ז.

תורת מנחם כרך כ, עמ' 160-154)

אויפהייבן און צוציעהן", לרומם ולקרבו³⁰. ועל פי זה יש לומר רמו – ולימוד – נוסף בזה שקנה לו מקל יפה ומהודר עם ראש של כסף – שרמז לו עוד, שתהיה הנשיאות בדרכי נועם ואהבה, כסף – מלשון "נכסוף נכספתה"³¹.

וכידוע הפתגם שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר³² אודות שני רביים, שהחילוק ביניהם הוא על דרך החילוק שבין עניין הרצון ועניין התענוג: רצון ותענוג – שניהם בתוקף, אלא שתוקף הרצון פועל שבירה ("רצון ברעכט"), ואילו תוקף התענוג פועל המשכה וקירוב ("תענוג ציהט צו").

וכידוע גם מה שאמר כ"ק אדמו"ר נ"ע³³ לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בילדותו, במענה לשאלתו, לשם מה ברא ה' באדם שתי עיניים ושתי אוזניים – שעל עצמו צריך להביט בעין השמאלית, לבקר את

(30) ראה גם מכתב ט"ז אייר שנה זו (אג"ק חט"ו ע' קלז).

(31) ראה תניא רפ"ג.

(32) ראה "רשימות" חוברת קפה ס"ע 9 ואילך. וראה גם תו"מ

ח"ד ס"ע 23 ואילך.

(33) לקו"ד ח"ד תשו, ב. סה"ש תרצ"א ע' 158.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת – לאור תורתו והזרותו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הגאולה גילתה את האמת

נפתחה הדרך להפצת המעיינות בכל קצווי תבל

בשעה שהגיעה בשורת הגאולה ב"ב תמוז, היה חסיד ששר ניגון ברוסית שתוכנו היה "אין עוד מלבדו" ("ניעט ניעט ניקאוואָ קראָמע יעוואָ אַדנאוואָ"), וזה נתפרסם... ויש לומר הביאור בזה:

כל גלות משתלשל מה"גלות" (העלם) הראשון – שזהו כללות העניין דבריאת העולם, שנברא על-ידי ריבוי השתלשלות מדרגה לדרגה וריבוי צמצומים והעלמות כו', עד שנברא עולם מלשון העלם והסתר, ועד יתירה מזה – עולם הזה הגשמי ה"מלא קליפות וסטרא אחרא", ו"כל מעשה עולם הזה קשים ורעים והרשעים גוברים בו", אשר בהם נמצא האור האלוקי בגלות...

וגאולה פירושה, שבעולם [ובפרטיות – בגוף ונפש החינית] מתגלית האמת, שמציאותו האמתית היא רק כלי לאור אלוקי [והנשמה] שמחיה אותו, כך שבכל פרט ופרט מהבריאה ניכרת "אמיתת הימצאו". וזהו התוכן ד"אין עוד מלבדו", שאין שום מציאות בעולם ("אין עוד") "מלבדו", זאת אומרת שבמציאות העולם נרגש איך שכל מציאותו היא ("לא נמצאו אלא מ)אמיתת הימצאו", שמציאות העולם גופא היא אלוקות – כפי שיתגלה בשלימות לעתיד-לבוא.

ויש לומר, שמכיוון שכל העולם נברא בשביל ישראל, מובן שעל-ידי זה שהגאולה די"ב-י"ג תמוז גילתה את האמת בכל ישראל (ובכל הדרגות שבישראל), ההתקשרות העצמית דעצם של יהודי עם העצם דהקב"ה ("אמיתת הימצאו") – על-ידי זה ניתן הכוח לגאול את כל העולם כולו, שתתגלה שם אמיתת מציאותו – "אמיתת הימצאו".

ובפשטות – שעל-ידי הגאולה נעשה "נודע גלוי לעין כל" שהעבודה בהרצת תורה וחיוזוק הדת "מותרת היא על-פי חוקי המדינה", שגם העולם מכיר את האמת דאלוקות ותורה. ועל-דרך זה גם לאחרי הגאולה – נפתחה דרך חדשה בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל קצווי תבל, כולל גם הפצת שבע מצוות בני נח, כהכנה לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהיה שלימות הגילוי בעולם ד"אין עוד מלבדו".

ויש לומר הטעם לכך שגאולת "ב תמוז היא דווקא באופן כזה, כי המאסר והגאולה הם בדור האחרון של הגלות (כמובן מהסימנים המובאים בגמרא, וכפי שהעיד בעל הגאולה כמה וכמה פעמים), שאז צריכים רק לסיים את השיריים האחרונים של העבודה, ואין המצווה נקראת אלא על שם גומרה – לכן הגאולה (האחרונה) בזמן הגלות (על הרצת התורה וחיוזוק הדת) היא גאולה לכל ישראל ובכל פרטיהם, והיא גם נותנת את הכוח לסיים את העבודה בעולם, ולגלות שם איך ש"אין עוד מלבדו", כפי שיהיה בגלוי לעתיד-לבוא, שאז יראו איך שכל העולם כולו הוא דירה לו יתברך בתחתונים, שבדירה נמצאת עצמות הדר בה – בגלוי.

ונוסף לזה: הגאולה היא העניין האחרון ביפוצו מעיינותיך חוצה, שעל-ידי זה אתי מר דא מלכא משיחא.

(מהתועדות שבת-קדוש פרשת חוקת ה'תשמ"ח. התועודיות תשמ"ח כרך ג עמ' 562-563)

זה א-לי ואנוהו

הרבי הסביר מדוע אין נוהגים בנוי סוכה אך צידד במנורות נאות לחנוכה • ראייה לדבריו מדברי ה'חתם סופר' • הקשר למצוות ציצית ולמצוות סוכה • מסדרת 'יסודתו בהררי קודש'

א.

בשיחת יום שמחת תורה תש"ל (תורת מנחם כרך נח עמודים 186-193) נתבאר מנהגנו שאין עושים נוי סוכה, אף שמבחינה הלכתית הנוי אכן בטל אל הסוכה הרי זה בכל זאת דבר צדדי שניתוסף אל הסוכה. וכיון שהסוכה מצד עצמה יש בה קדושת קרבן, הרי מצד רגש האדם צריך להיות מושלל ענין של תוספת יופי ע"י דבר חיצוני, עיין שם.

ויש להביא ראייה לחידוש זה מדברי ה'חתם סופר' בחידושיו למסכת סוכה דף לו, ב ד"ה במינו: "במינו היו אוגדים אותו למטה. אי ס"ל לר"מ לולב א"צ אגד והיו אוגדים אותו למטה משום זה א-לי ואנוהו, אע"ג דהיו מייפים אותו בגמוניות של זהב למעלה מ"מ אין זה ואנוהו אלא מה שהתורה מייפה עלינו ולא מה שאנו ממציאים יפויים והדורים, ע"כ [על כן] עיקר ואנוהו לאגדו במינו ממש ולעשותו ב' קשרים וע"ז [זה על זה] ולא כמו שנוהגים לעשות כמין טבעות של עלי לולב יפה ומהודר ומכניסים בו ההדסים והערבות שזה אינו ואנוהו שאמרה תורה אלא קשר על-גבי קשר או כעלה של ירק".

אמנם – לגבי אופן איגוד הלולב שיכול להיות אנוהו – ב'לקוטי שיחות' כרך כז עמ' 11 הע' 27 כותב הרבי שדברי הרמב"ם בהל' לולב פ"ז ה"ו "מצווה מן המוכרח לאגוד לולב והדס וערבה ולעשותן שלשתן אגודה אחת" לכאורה גם זה אינו הענין ד"לולב נאה" שבגמרא (שבת קלג, ב) שבפשטות פירושו – שגוף הלולב עצמו יהי' נאה.

ב.

אלא שלבסוף – מסיק הרבי בהערה שם – גם על איגוד הלולב איתא בגמרא (סוכה יא, ב) דהמצווה היא משום שנאמר זה א-לי ואנוהו (מובא במגיד משנה והגהות מיימוניות שם). וראה שו"ת אבני נזר סימן תלג. לקו"ש ח"ב עמ' 215 בקשר להשמועה בשם הגר"ח הלוי מברסק (כתבי הגר"י מנחות כג, א. רשימות שיעורים סוכה יא, ב. לג, א).

וממשיך החתם-סופר:

"אך אח"כ יכול לייפותו משום חבוב מצוה בייפויים אחרים כמו שציפו קרני שור של שלמי בכורים כזהב משום חבוב מצוה, ה"נ אחר שאגדוהו למטה במינו שזהו ואנוהו של תורה חזרו ואגדו בגמוניות של זהב משום חבוב מצוה".

כלומר:

(א) הידור מצוה מן התורה – הוא רק בפרטים המוכרחים עפ"י תורה ולא כאלה חיצוניים שהמציאו בני אדם.

(ב) חיבוב מצוה – יכול להיות בכל מה שמייפה את המצוה, גם כאלה שהמציאו בני אדם.

אבל באנציקלופדיה תלמודית ערך הדור מצוה עמ' רעד לא הבינו את חילוקו של החת"ס בין ואנוהו של תורה לבין חבוב מצוה – וכללו הכל יחד: "יש הדור מצוה שאינו בגוף המצוה, אלא – מהדרים אותה מבחוץ, כמו עטור בכורים.. בקלתות של כסף ושל זהב.. והשור של שלמים.. קרניו מצופות זהב.. בגמוניות של זהב.. וכן היו תולים בסוכה לנוי..". (למרות שבתחילת הערך שם עמ' רעג הובאו דברי החת"ס כמצויין בהערות 22-23).